

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_ZSV_051
Předmět:	Základy společenských věd
Tematický okruh:	Člověk jako občan
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Volby a volební systémy
Pořadové číslo DUMu:	11
Stručná anotace:	
Cílem výukového materiálu je seznámit žáky s tím, jak fungují volby. V úvodu se objevují základní znaky voleb, které by měly být vždy splněny. Dále se výukový materiál zabývá problematikou volebních systémů a jejich charakteristikou. V poslední části se objevuje přehled voleb, které se konají v ČR. Součástí materiálu je také test.	
Ročník:	3.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky závěrečného testu, které slouží k upevnění a zapamatování faktických informací. Jejich cílem je správně vyřešit testové úlohy.
Výsledky vzdělávání:	Žák objasní systém voleb jako nejdůležitější možnost politické participace. Charakterizuje dva základní volební systémy.
Vytvořeno dne:	15. 3. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Volby a volební systémy

Volby

= způsob, pomocí kterého voliči vybírají své zástupce do politických funkcí

Znaky voleb:

- **svobodné**
- **všeobecné**
- **rovné**
- **přímé**
- **tajné**

Volební systém

= soubor pravidel, která určují způsob obsazování politických funkcí

- rozlišujeme 2 volební systémy:

1. většinový volební systém

2. poměrný volební systém

V ČR se uplatňují oba tyto systémy.

Většinový volební systém

= majoritní

- v tomto systému je vítězem jediný kandidát, který získá v daném obvodu více než 50% všech hlasů
- tento systém bývá **dvoukolový**, protože v 1. kole většinou žádný z kandidátů nezíská více než polovinu hlasů (do druhého kola postupují 2 kandidáti s nejvyšším počtem hlasů)

Výhody tohoto systému:

- vznikají stabilnější vlády
- snadněji se vytvoří většina

Nevýhoda tohoto systému:

- nedostatečně odráží rozložení politických sil (malé strany jsou opomíjeny)

Poměrný volební systém

- = proporcionální
- v tomto systému odpovídá rozdělení mandátů procentu odevzdaných hlasů
- volič volí celé kandidátní listiny (politické strany)
- v ČR musí politická strana překonat hranici 5%

Výhody tohoto systému

- přináší rozložení politických sil v zemi
- je výhodnější pro nové a malé politické strany

Nevýhoda tohoto systému

- vlády nejsou příliš stabilní

Volby v ČR

- termín voleb určuje prezident nejpozději 90 dní před jejich konáním

Volby do Poslanecké sněmovny – konají se každé 4 roky, používá se u nich poměrný systém

Volby do Senátu – konají se každých 6 let (1x za 2 roky se mění třetina senátu), používá se u nich většinový volební systém

Volby do zastupitelstev krajů a obcí – konají se každé 4 roky, používá se u nich poměrný systém

Prezidentské volby – konají se každých 5 let, používá se u nich většinový volební systém

Volby do Evropského parlamentu – konají se každých 5 let, volební systémy v jednotlivých zemích jsou odlišné, v ČR se používá poměrný volební systém

Závěrečný test

1. Podle výsledku fiktivních voleb určete, o jaký volební systém se jedná. Svou odpověď zdůvodněte. Kdo je vítězem?

Jméno	Politická strana	Procento získaných hlasů
Václav Malý	Občanské jistoty	5%
Josef Němec	Práva zaměstnanců	35%
Dominik Starý	Pro Česko	5%
Jan Novák	Strana lidu	30%
Karel Český	Koalice moudrých	25%

2. Který znak voleb nebyl splněn v Československu před r.1989.

3. Rozhodněte o pravdivosti tvrzení

- a) V ČR se používá pouze poměrný volební systém.
- b) Poměrný volební systém vytváří stabilnější vlády.
- c) Dvoukolová volba se používá u většinového systému.
- d) Termín voleb vyhlašuje prezident ČR 30 dní před jejich konáním.

4. Přiřadte k sobě pojem a charakteristiku

I. Volby do EP	a) proběhla roku 2013
II. Volby do senátu	b) první se konaly roku 2004
III. Přímá volba prezidenta	c) konají se jednou za 6 let

5. Uveďte jména 3 českých europoslanců.

Řešení závěrečného testu

1. Jedná se většinový systém, protože jsou voleni konkrétní kandidáti. Vítězem je člověk, který získá více než 50% hlasů, to se tady nestalo, proto musí být druhé kolo, do kterého budou postupovat 2 kandidáti s největším počtem hlasů.
2. svobodné, tajné
3. a) NE; b) NE; c) ANO; d) NE
4. Ib; IIc; IIIa
5. Zuzana Roithová, Richard Falbr, Jan Zahradil, Vladimír Remek

Použitá literatura

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Úvod do současné politologie: Srovnávací analýza demokratických politických systémů. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 207 s. ISBN 80-717-8628-4

DVOŘÁK, Jan. Odmaturuj! ze společenských věd. Aktualiz. vyd. 1. Brno: Didaktis, c2008, 256 s. ISBN 978-80-7358-122-0